

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

**Biroului permanent al
Parlamentului Republicii Moldova**

În conformitate cu prevederile art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de Hotărâre pentru aprobarea Declarației Parlamentului Republicii Moldova cu privire la impactul curent și viitor al construcțiilor hidroenergetice de pe fluviul Nistru și neadmiterea unei catastrofe ecologice iminente.

Anexe:

1. Proiectul de hotărâre (1 filă);
2. Textul declarației (5 file).

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>21</u>
" <u>02</u> "	<u>02</u> 20 <u>21</u>
Ora	

Deputați în Parlament:

Viola Ivanov
Dimitrie Dargumy
Tamara Macina
Himici Igor
Danil Ulanov
Sirbu S.

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE

pentru aprobarea Declarației Parlamentului Republicii Moldova cu privire la impactul curent și viitor al construcțiilor hidroenergetice de pe fluviul Nistru și neadmiterea unei catastrofe ecologice iminente

În temeiul art. 121 din Regulamentul Parlamentului,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1 – Se adoptă Declarația Parlamentului Republicii Moldova pentru aprobarea Declarației Parlamentului Republicii Moldova cu privire la impactul curent și viitor al construcțiilor hidroenergetice de pe fluviul Nistru și neadmiterea unei catastrofe ecologice iminente.

Art. 2 – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

Președintele Parlamentului

DECLARAȚIA

Parlamentului Republicii Moldova cu privire la impactul curent și viitor al construcțiilor hidroenergetice de pe fluviul Nistru și neadmiterea unei catastrofe ecologice iminente

Fluviul Nistru este principala arteră acvatică a Republicii Moldova și obiectivul strategic de asigurare a țării noastre cu apă. Anume râul Nistru alimentează cu apă potabilă peste 70% din populația Republicii Moldova și peste 90% din mun. Chișinău. Apele Nistrului au o importanță strategică, socială, istorico-culturală, dar și un rol vital în asigurarea necesității agriculturii, industriei, în menținerea balanței ecologice, și, în general, în dezvoltarea durabilă a țării noastre. Reiterăm că protecția Nistrului este un subiect de importanță europeană și ține de securitatea ecologică regională, deoarece acest fluviu asigură cu apă peste opt milioane de oameni din Republica Moldova și Ucraina.

Ani la rând, batem alarma că starea actuală a Nistrului este una dezastruoasă, iar acest obiectiv strategic și vital pentru Republica Moldova se află în pericol de înnămolire inclusiv din cauza activității Complexului Hidroenergetic de la Novodnistrovsk.

Constatăm cu regret că, gravitatea situației create este și o consecință a unor acțiuni iresponsabile care poartă un caracter penal a guvernării Republicii Moldova din perioada anilor 2010 – 2011, față de care ne disociem categoric.

În anul 2011, Guvernul, a aprobat Hotărârea Guvernului (nr.205 din 31 martie 2011) prin care a fost cedat Ucrainei dreptul de proprietate deplină asupra Centralei hidroelectrice de acumulare prin pompă „Novodnistrovsk” printr-un Protocol moldo-ucrainean, ratificat în Parlament de către Alianța pentru Integrare Europeană-2, prin Legea nr. 171 din 28.07.2011. Analizând caracterul prejudiciabil și consecințele grave ale acestor acțiuni care au cauzat daune în proporții deosebit de mari

intereselor publice ale Republicii Moldova, considerăm că acestea trebuie să fie elucidate de către organele competente ale statului prin prisma legislației penale, iar persoanele vinovate să fie trase la răspundere.

Savanții și specialiștii din domeniul mediului constată degradarea regimului hidrologic, hidrochimic și hidrobiologic al fluviului Nistru; micșorarea cu 80% în ultimii 7-8 ani a capacității de autoepurare a fluviului (*râul nu mai are capacitatea de a se autocurăța*); dispariția speciilor valoroase de pești; înnămolirea intensivă a fluviului; scăderea drastică a nivelului de apă, schimbarea plantelor caracteristice râurilor în plante caracteristice mlaștinilor, și multe alte probleme care denotă riscul că cetățenii noștri vor rămâne fără sursa de apă potabilă, iar impactul ecologic dezastruos ar putea deveni **ireversibil** nu numai pentru Republica Moldova, dar și pentru Ucraina.

Parlamentul exprimă o îngrijorare profundă față de intențiile Kievului privind instalarea și punerea în funcțiune a noilor turbine și extinderea Centralei Hidroelectrice Novodnestrovsk, precum și construcția cascadei de 6 hidrocentrale pe Nistru catastrofale pentru Republica Moldova. Potrivit experților din domeniu, inclusiv celor din Ucraina, aceste proiecte ar putea spori activitatea seismică în regiune, riscul de eroziune și alunecări de teren, ar putea înrăutăți calitatea apei și perturba funcționarea ecosistemului Nistrului Mediu și Inferior, precum și al deltei, și, în consecință, ar avea un impact negativ asupra ecosistemului Mării Negre și ar putea crea dificultăți semnificative în alimentația cu apă a Republicii Moldova.

Reamintim, că Ucraina s-a angajat să prezinte Republicii Moldova documentația privind Evaluarea Impactului asupra Mediului urmare a construcției Centralei Hidrotehnice de Acumulare prin Pompare de la Novodnestrovsk, în conformitate cu art. 4 și 5 din Convenția privind Evaluarea Impactului asupra Mediului în Context Transfrontalier (Convenția Espoo), încă în iulie 2008, în baza Protocolului consultărilor moldo-ucrainene cu privire la posibilul impact asupra mediului, semnat

de Ministrul Ecologiei și Resurselor Naturale al Republicii Moldova și omologul ucrainean la 23 mai 2008, angajament care până în prezent nu a fost respectat.

Totodată, menționăm că în ultimii ani s-au făcut mai multe cercetări științifice și evaluări (*destul de scumpe*) ale impactului negativ asupra râului Nistru a activității Complexului Hidroenergetic Nistean (de la Nahoreany – Naslavcea la Novodnestrovsk) și construcției altor 6 hidrocentrale pe Nistru în amonte de cea de la Novodnestrovsk, finanțate inclusiv din Fondul Ecologic Național, Fondul Global de Mediu, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA). În rezultat, acțiunile finanțate din aceste proiecte s-au redus la organizarea de traininguri dedicate diplomației apelor, vizitelor în teren efectuate în punctele critice de impact pentru colectarea probelor legate de calitatea apei, elaborarea unui sub-studiu dedicat debitelor ecologice, și organizarea unor campanii online de conștientizare a problemelor Nistrului desfășurată cu ocazia Zilei Nistrului. Chiar și în aceste condiții, concluziile acestor cercetări și analize de impact, denotă foarte clar că suntem în pragul unei catastrofe ecologice de proporții care poate genera secetă, degradare a solului, depopulare și chiar o criză umanitară.

Prin urmare, considerăm că propunerile de a efectua noi evaluări de impact asupra mediului referitoare la extinderea Complexului Hidroenergetic Nistean, sunt irelevante și nu reprezintă o soluție pentru rezolvarea problemelor grave din cursul inferior al râului Nistru.

În acest sens, facem un apel către organismele internaționale și europene cu atribuții în domeniul protecției mediului, partenerii de dezvoltare și misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova, către reprezentanții societății civile și ai mass-media din țară și de peste hotare, să manifeste un grad mai mare de implicare în soluționarea problemei Nistrului.

Urmare celor menționate, în vederea neadmiterii consecințelor dezastruoase ale activității Complexului Hidroenergetic de la Novodnistrovsk, și efectelor catastrofale care vor urma după executarea lucrărilor de extindere a Complexului Hidroenergetic Nistean, Parlamentul Republicii Moldova face un apel către:

Președintele Republicii Moldova în conformitate cu atribuțiile constituționale în domeniul politicii externe:

- să solicite omologului său ucrainean ca partea ucraineană să stopeze lucrările de extindere a Complexului Hidroenergetic Nistean, întrucât acestea reprezintă o amenințare gravă pentru securitatea alimentară a țării, pentru aprovizionarea populației Republicii Moldova cu apă potabilă și o amenințare reală pentru sectorul agricol al țării;
- să solicite omologului său ucrainean ca partea ucraineană să-și onoreze angajamentele asumate prin ratificarea Convenției privind evaluarea impactului asupra mediului înconjurător în context transfrontalier (semnată la Espoo, 25 februarie 1991), și prin Protocolul din 23 mai 2008 și să transmită Republicii Moldova documentația privind notificarea construcțiilor planificate, precum și evaluarea impactului asupra mediului urmare a construcțiilor de extindere a Complexului Hidroenergetic Nistean;

Guvernul Republicii Moldova, după cum urmează,

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene:

- să demareze neîntârziat acțiunile necesare pentru obținerea sprijinului partenerilor de dezvoltare în soluționarea problemei fluviului Nistru;
- să includă în proiectul Agendei de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană 2021 – 2027, în calitate de obiectiv prioritar la componenta „Protecția mediului înconjurător”, necesitatea utilizării durabile și eficiente a resurselor de apă, protecția biotei acvatice, a peisajelor și altor obiective ale bazinului râului Nistru;

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului:

- să nu admită darea în concesiune către partea Ucraineană a terenului aflat pe teritoriul Republicii Moldova, în amonte de barajul Hidroenergetic de la Naslavcea, așa cum prevede proiectul Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de

Miniștri al Ucrainei privind asigurarea funcționării complexului hidroenergetic Nistrean;

- să solicite Părții Ucrainene prin intermediul Comisiei privind utilizarea stabilă și protecția bazinului fluviului Nistru, respectarea regimului hidrologic în aval de Complexul Hidroenergetic Nistrean de la Naslavcea prin deversarea unui debit ecologic în conformitate cu normativele de mediu stabilite în Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri ai Ucrainei privind colaborarea în domeniul protecției și dezvoltării durabile a bazinului fluviului Nistru, semnat la Roma la 29.11.2012;
- să solicite părții Ucrainene să asigure debitul permanent al Nistrului, fără întreruperi pe parcursul a 24 de ore/zi, pentru menținerea vieții ecosistemelor acvatice în aval de Complexul hidroenergetic Nistrean;

Procuratura Republicii Moldova:

- să elucideze circumstanțele în care a fost lichidat punctul de control al frontierei de stat de pe barajul Naslavcea-Nahoreanî, după semnarea Protocolului între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei referitor la operarea unor modificări în Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei privind recunoașterea reciprocă a drepturilor și reglementarea raporturilor de proprietate din 11 august 1994, semnat la 1 februarie 2010 în orașul Kiev.

Parlamentul Republicii Moldova declară că Republica Moldova rămâne deschisă spre un dialog constructiv cu Ucraina și este gata să participe la identificarea căilor de soluționare a problemelor menționate, și relevă că protejarea bazinului râului Nistru trebuie să constituie o sarcină comună a ambelor popoare, a tuturor autorităților publice centrale și locale, și îndeamnă toate părțile implicate, organele competente, societatea civilă, mediul academic, toți cetățenii Republicii Moldova de a uni și consolida eforturile pentru asigurarea durabilității protejării și exploatării raționale a principalei artere acvatice a Republicii Moldova – fluviul Nistru.